

Zgodovina

1800

Znani slovenski zgodovinar Ivan Vrhovec v svoji knjigi o zgodovini Novega mesta poroča tudi o večjih požarih, ki so bili za Novo mesto in okolico skoraj usodni.

Leta 1540 je ogenj uničil mesto skoraj do tal. Porušili so se mestni stolpi, kodovano pa je bilo tudi mestno obrambno obzidje. Naslednji katastrofalni požar je pustil po mestu le nekaj hiš. Požar leta 1583 je ponovno uničil mesto. Veliki požari so bili leta 1605, katastrofalni požar pa leta 1664, ko je mesto zgorelo do tal. Ti veliki požari so mesto popolnoma uničili, saj so se meščani komaj opomogli, ko jih je spet zajela požarna nesreča. Manjši požari pa so bili v mestu in okolici precej pogost pojav. Meščani so si pomagali s tem, da so nastavili nočne čuvaje, ki naj bi pazili na red, pa tudi nato, če bi kje izbruhnil požar, vendar tudi to ni dalo želenih uspehov.

Tevilne požarne nesreče so končno zdramile meščane, da so začeli razmišljati o organizirani obrambi mesta in naselij pred požarnimi oziroma ognjenimi zublji. Začeli so nabavljati najnujnejše gasilsko orodje in leta 1796 je vojašnica dobila novo gasilsko brizgalno. Osnoval se je tudi poseben fond za nabavo gasilskega orodja. Leta 1802 je vojaško poveljstvo organiziralo posebno požarno stražo. Vsi ti ukrepi niso dosti pomagali, ker so se prebivalci mesta premalo zanimali za organizirano delo pri požarnih nesrečah.

V letu 1828 je mesto kupilo novo brizgalno, katero je izdelal ljubljanski livar Samassa, in nekaj drugega gasilskega orodja. Eno leto pozneje je bil izdan poseben požarni red, v katerem so za postopke predvideli tudi kazni. Leta 1840 je mesto bilo razdeljeno na štiri požarne okolišče, za katere je bil odgovoren požarni komisar.

Leta 1851 je mestni čupan izdal nov gradbeno-požarni red.

Leta 1876 je v Novem mestu ustanovljeno prostovoljno gasilsko društvo, ki je prevzelo vso skrb za požarno varovanje mesta. Z ustanovitvijo PGD Novo mesto se začne dejansko novo obdobje varovanja pred ognjenimi zublji. Po zgledu na druga mesta po Slovenskem (Ljubljana, Krško, Metlika) je bil tudi v Novem mestu ustanovljen pripravljalni odbor, katerega je vodil mestni trgovec Adolf Guštin. Odbor je delni vladi predložil pravila društva, ki jih je odobrila 25. februarja 1876. Še 19. marca 1876 je bil prvi redni zbor društva.

Prvi ognjeni krst je operativna enota imela 5. septembra na požaru v Jablanu pri Mirni Peči, za kar je delna vlada podelila posebno priznanje.

Po ustanovitvi PGD Novo mesto so se ustanovljala nova in nova prostovoljna gasilska društva (1/2 učemerk, Mirna Peč, Šentjernej, Kocjan, itd.). PGD so do prvih dni druge svetovne vojne dokaj aktivno delovala in se opremljala za izboljšavo obrambe pred požarnimi nesrečami. Ne moremo mimo podatka, da je prvo brizgalno RENAULT kupilo leta 1927 PGD Novo mesto.

Po zasedbi Novega mesta s strani italijanskega in kasneje nemškega okupatorja, je le ta takoj zasedel orodjarno društva, izdal posebna gasilska pravila ter ustanovil poklicno gasilsko četo. Zlom Nemčije je prinesel tudi med gasilstvo velik preobrat. Nova oblast je ugotovila potrebo in pomen organiziranega gasilstva, spodbujala je delo prostovoljnih gasilskih društev ter posebej imenovala ščepce krajevnega gasilskega referenta in ga zadolžila za organizacijo gasilske čete v Novem mestu.

Hitri razvoj gospodarstva, posebej pa industrije v Novem mestu in okolici, je narekovalo potrebo, da se temu primerno razvija tudi gasilska in reševalna služba. Iz teh razlogov je PGD Novo mesto namestiti dva poklicna gasilska vozniaka, da bi posebej skrbela za gasilsko opremo in vozila, opravljala pa sta tudi delno službo.

Na pobudo takratne Okrajne gasilske zveze in tajništva za notranje zadeve okraja Novo mesto, so bili izdelani konkretni predlogi za izboljšanje stanja na področju požarnega varstva. Tajništvo za notranje zadeve pri Okrajnem ljudskem odboru Novo mesto je 23. aprila 1956 leta izdalo odločbo pod št. I/a-714/4 BK, v kateri so napisali:

„Dovoljuje se ustanovitev in delovanje Občinske gasilske zveze Novo mesto s sedežem v Novem mestu, po določenih pravilih.“ Ustanovni občinski zbor je otvoril in vodil Alojz Mirtič.

Tako je leta 1961 takratni Odbor za ljudsko obrambo (OLO) Novo mesto na eni svojih sej sprejel v zvezi s tem več sklepov, od katerih sta najpomembnejša:

1. v Novem mestu naj se obnovi sodoben gasilski center s poklicnimi gasilci, ki bi delali na območju celotnega okraja.
2. za potrebe tega centra se zgradi tudi sodoben gasilski dom.

S prenosom pristojnosti okraja na občine je izvedbo teh sklepov prevzela občina Novo mesto, tako je bil leta 1963 nov gasilski dom izročen svojemu namenu. Istega leta je občinska skupščina sprejela odlok o formiranju Zavoda za požarno varnost in reševalno službo, kot posebno enoto poklicnih gasilcev. Zavod za požarno varnost je dejansko začel delovati leta 1964, kade je bil izbran uglavne iz vrst članov PGD Novo mesto.

Novo poglavje organiziranosti, posebej pa v sistemu financiranja, je nastopilo leta 1976, ko je bila ustanovljena Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine Novo mesto.

Po uvedbi nove lokalne zakonodaje leta 1995 se preoblikuje celoten sistem gasilstva in začne in reševanja in se Občina Novo mesto razdeli na štiri nove občine. Gasilska zveza Novo mesto ostane enotna in še vedno združuje vse nove občine, ki so nastale iz nekdanje Občine Novo mesto, razen Občine Šentjernej, ki ima svojo novo Gasilsko zvezo - GZ Šentjernej.

GZ Novo mesto združuje vsa Prostovoljna gasilska društva organizirana v Občinski gasilski poveljstva, in sicer iz sledečih občin:

- Občina Dolenjske Toplice
- Občina Mirna Peča
- Mestna občina Novo mesto
- Občina Straža
- Občina Škocjan
- Občina Šmarješke Toplice
- Občina Šumenik

Prvi zgodovinski odbor GZ Novo mesto so sestavljali:

1. Maks Zupančič - PGD Škocjan
2. Mirko Mirtič - PIGD Kurilnica

3. Marija Bolte PIGD Novoteks
  4. Miha Miha PGD PreÄ•na
  5. JoÄ¾e Suhadolnik Šmarjeta
  6. Franc Luzar Gabrje
  7. JoÄ¾e Štih Novoles
  8. Ivan Fink Šmihel
  9. Franc Bohte Potov Vrh
  10. Janez Kastelic Mirna PeÄ•na
  11. Alojz Progar HmeljÄ•iÄ•na
  12. JoÄ¾e Primc Globodol
  13. JoÄ¾e Šulc PreÄ•na
  14. Martin Cvelbar Novo mesto
  15. Milan JeniÄ•na Stranska vas
- V nadzorni odbor so bili izvoljeni:

1. Alojz Bele StopiÄ•na
2. JoÄ¾e PodrÄ¾aj Novoteks
3. Vinko Mikec Smolenja vas
4. Rudi Zupin Brusnice
5. Franc FlorjanÄ•na OtoÄ•ec

Dosedanji predsedniki:

- Alojz MirtiÄ•
- Stane ZupanÄ•iÄ•
- Maks ZupanÄ•iÄ•
- Martin Cvelbar
- Henrik Cigoj
- Rudolf Nanger
- Milorad DimitriÄ•
- Danilo KovaÄ•iÄ•
- Franc Bartolj
- Rudolf Nanger
- Andrej Poljšak
- Alojz MuhiÄ• (dva mandata)
- Fikret FejziÄ•†

Dosedanji poveljniki:

- Janko Mišigoj
- Stane Arko
- Ludvik Selan
- Evstahij JaneÄ•¾Ä•iÄ•
- JoÄ•¾Ä•e KovaÄ•
- Stanko VaupotiÄ•
- JoÄ•¾Ä•e KovaÄ•
- Alojz Gotlib
- Mihal Horvat
- Janez Gornik
- Tine Filip

- Andrej Grgovič

Dosedanji tajniki:

-

Maks Zupan

-

Jože Šušteršič

-

Stane Gregor

-

Martin Cvelbar

-

Stane Gregor

-

Polde Cigler

-

Jožica Štravs

-

Ivan Pezdir

-

Jožica Ostrovník

-

Ivan Pezdir

-

Jožica Štravs

-

Josip Franz

-

Franc Štegin

-

Franc Šinkovec

-

Darinka KelbiÄ•

-

Ivanka UrbanÄ• BalabaniÄ•

-

Dušan Krštinc

-

Slavko Hribar

-

Martina Goršin